

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” din Iași
1.2 Facultatea	Facultatea de Litere
1.3 Departamentul	Școala Doctorală de Studii Filologice
1.4 Domeniul de studii	Filologie
1.5 Ciclu de studii	Doctorat
1.6 Programul de studii / Calificarea	Filologie

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Elemente de lingvistică modernă și filozofia limbajului						
2.2 Titularul activităților de curs	CS I dr. habil. Dinu Moscal						
2.3 Titularul activităților de seminar	CS I dr. habil. Dinu Moscal						
2.4 An de studiu	1	2.5 Semestru	1	2.6 Tip de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	OB

* OB – Obligatoriu / OP – Opțional

3. Timpul total estimat (ore pe semestru și activități didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp					ore
Studiu bazat pe bibliografie obligatorie (capitole și articole ale autorului pe tematica cursului și texte reprezentative) și bibliografie suplimentară					60
Documentare și studiu în bibliotecă					30
Pregătire seminarii/laboratoare, o prezentare pentru fiecare student doctorand din tematica de seminar					40
Examinări: Pe parcursul semestrului la activitățile de seminar și o lucrare redactată la termenul maximum 10 zile de la încheierea ultimei activități de curs/seminar (22 ianuarie 2027)					
Alte activități: Lectură și interpretare a unor fragmente reprezentative din tematica cursului					
3.7 Total ore studiu individual					130
3.8 Total ore pe semestru					186
3.9 Număr de credite					5

4. Precondiții (dacă este cazul)

4.1 De curriculum	Cunoștințe la nivel ridicat în domeniul lingvisticii generale
4.2 De competențe	Competențe de cercetare și de redactare a unui text științific

5. Condiții (dacă este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	Sala Coșeriu - Corpul R
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	Sala Coșeriu - Corpul R

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	C1. Înțelegerea conceptelor utilizate în lingvistică prin raportarea la conceptele conexe și conștientizarea proprietății termenilor utilizați. C2. Dezvoltarea gândirii critice, obiectivul principal fiind asumarea ideilor expuse prin înțelegerea clară și motivarea corectă. C3. Asimilarea unei metodologii de cercetare bazate pe cunoașterea obiectului de studiu atât la nivel formal, cât și la nivel cauzal și variațional. C4. Interpretarea unui text științific în funcție de perioada în care a fost scris (accepții ale terminologiei) și de domeniul de care aparține (lingvistică/ filozofie).
Competențe transversale	CT1. Utilizarea cunoștințelor în concordanță cu etica profesională. CT2. Comunicare interpersonală și asumarea eventualelor interpretări științifice cu un grad de adecvare deficient. CT3. Organizarea activității de cercetare și a unui program individual de formare continuă. CT4. Deschidere către dialog în procesul învățării și în cercetarea științifică.

6.1 Rezultatele învățării (din grila rezultatelor programului de studii doctorale, la care contribuie disciplina)

Cunoștințe	Aptitudini	Responsabilitate și autonomie
- Asimilarea de cunoștințe aprofundate prin rafinarea metodelor de cercetare (contextualizare, interconectivitatea ideilor și teoriilor, păstrarea universului de discurs). - Înțelegerea și respectarea perspectivelor de abordare a unei teme științifice și integrarea corectă a cunoștințelor în tema de cercetare. - Înțelegerea rolului cunoașterii în dezvoltarea personală și în societate.	- Elaborarea unui discurs echilibrat, cu integrarea corectă a ideilor științifice. - Redactarea unui text științific cu respect pentru istoria și tradiția cercetării. - Asumarea și transmiterea cunoștințelor în concordanță cu normele deontologice.	- Responsabilitate științifică (verificarea surselor, raportarea la textul original, evitarea stilului polemic). - Asumarea necesității contribuției personale în orice comunicare sau text publicat. - Asumarea responsabilității și înțelegerea impactului în mediul științific și social în actul de transmitere al cunoștințelor.

7. Obiectivele disciplinei (din grila competențelor specifice acumulate)

7.1. Obiectivul general	<i>Elemente de lingvistică modernă și filozofia limbajului</i> este un curs orientat către o înțelegere mai profundă a limbajului articulat, prin studierea perspectivelor lingvistice și logice asupra categoriei numelui propriu (ca semn lingvistic și la nivelul funcționării) și a verbului (parte de vorbire și funcție sintactică).
7.2. Obiectivele specifice	O1. Utilizarea unor surse de documentare diverse pentru percepția adecvată a obiectului de studiu O2. Înțelegerea semiozei semnului lingvistic prin raportarea la alte texte decât cele clasice în domeniu și, în special, prin distincțiile față de numele propriu. O3. Cunoașterea cauzelor funcționării specifice a numelui propriu. Problematika traducerii. O4. Verbul. Statutul ca parte de vorbire. Funcția sintactică. Statutul său între logică și lingvistică.

8. Conținut

8.1	Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
1.	Reevaluarea cunoștințelor privind semioza semnului lingvistic și aprofundarea cunoștințelor prin studiul unor contribuții din afara textelor canonice (Ch. Sanders Peirce, Mario Lucidi, Ch. Bally, Em. Benveniste, S. Freud).	expunere, conversație euristică	4 h
2.	Statutul numelui propriu. Interpretări lingvistice (semantice și gramaticale) și interpretări logice (teorii ale sensului)	expunere, conversație euristică, problematizare, învățare prin descoperire, studii de caz	8 h
3.	Numele propriu ca semn lingvistic și ca subclasă a numelui (substantivului). Semioza între planul genezei și planul funcționării	expunere, conversație euristică, problematizare, învățare prin descoperire, studii de caz	4 h
4.	Verbul. Probleme de definire în istoria gramaticii. Funcția sintactică (predicativă)	expunere, conversație euristică, problematizare, învățare prin descoperire, studii de caz	2 h
5.	Predicația între logică și lingvistică. De la Aristotel la gramaticile actuale	expunere, conversație euristică, problematizare, învățare prin descoperire, studii de caz	8 h
6.	Verbul copulativ și modurile verbale nepredicative în propozițiile subordonate	expunere, conversație euristică, problematizare, învățare prin descoperire, studii de caz	2 h
8.2	Seminar	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
	Prezentarea perspectivei autorilor reprezentativi, conform planului tematic al cursului.	orientarea și menținerea în cadrul temei, conversație euristică, lectură și interpretare a unor fragmente definitorii pentru anumite direcții de cercetare	28 h

Bibliografie**Referințe principale****(A) Semnul lingvistic**

- BALLY, Charles, "L'arbitraire du signe. Valeur et signification", în *Le Français moderne*, Tome VIII, 1940, 196-205.
- BENVENISTE, Émile, "Nature du signe linguistique", în *Problèmes de linguistique générale*, Paris, Gallimard, 1966 [1939], 49-55.
- BENVENISTE, Émile, "Sémiologie de la langue", în *Semiotica* I, 1969, 1-12, 127-135.
- COSERIU, Eugenio, "Die Sprache zwischen φύσις und θέσις", în *Natur in den Geisteswissenschaften* I, Erster Blaubeurer Symposium, Tübingen, 1988, 89-106.
- LUCIDI, Mario, "L'equivoco de «l'arbitraire du signe». L'iposema", în *Cultura Neolatina*, 1950, 185-208.
- MOSCAL, Dinu, "Observații asupra ultimei distincții. Raportul de semnificare", în *Teoria câmpurilor lexicale. Cu aplicație la terminologia populară a formelor de relief pozitiv*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, 135-158.

RAIBLE, Wolfgang, “Zur Einleitung”, în Helmut Stimm / Wolfgang Raible (Hrsg.), *Zur Semantik des Französischen* (Beihefte zur Zeitschrift für französische Sprache und Literatur, Band 9), Steiner, Wiesbaden, 1983, 1-24.

(B) Numele propriu

ALGEO, John, *On Defining the Proper Name*, Gainesville, University of Florida Press, 1973.

BILLY, Pierre-Henry, “Pour une redéfinition du nom propre”, în M. Noailly (ed.), *Nom propre et nomination. Actes du colloque de Brest, 21-24 avril 1994*, Paris, Klincksieck, 1995, 133-174.

BRØNDAL, Viggo, *Les parties du discours. Parties orationis. Études sur les catégories du langage. Résumé d'un ouvrage danois intitulé „Ordklasserne”*, Copenhagen, G.E.C. Gad, 1928.

CLARINVAL, Bernard, Essai sur le statut linguistique du nom propre”, în „Cahiers de lexicologie”, 11 (1967), 29-44.

COȘERIU, Eugeniu, “Logicism și antilogicism în gramatică”, în Eugeniu Coșeriu, *Teoria limbajului și lingvistica generală. Cinci studii*, București, Editura Enciclopedică, 2004 [1956], 239-264.

COȘERIU, Eugeniu, “Pluralul numelor proprii”, în Eugeniu Coșeriu, *Teoria limbajului și lingvistica generală. Cinci studii*, București, Editura Enciclopedică, 2004 [1955], 265-285.

MILL, John Stuart, *A System of Logic*, vol. I, London, John Parker-West Strand, 1851 [1843], <<https://www.gutenberg.org/files/26495/26495-pdf.pdf>>

MOSCAL, Dinu, “Traducerea”, în Ana-Maria Gînsac (coord.), *Practici de traducere a numelor proprii în scrisul românesc premodern (1780-1830)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2017, 181-245.

REICHENBACH, Hans, *Elements of Symbolic Logic*, New York, Free Press, 1966 [1943].

SEARLE, John R., “Proper Names”, în *Mind* 67:266, 1958, 166-173.

(C) Verbul

ARISTOTEL, *Categorii*, în *Organon*, I, Traducere, studiu introductiv, introduceri și note de Mircea Florian, București, Editura Iri, 1997, 79-146.

ARISTOTEL, *Despre interpretare*, în *Organon*, I, Traducere, studiu introductiv, introduceri și note de Mircea Florian, București, Editura Iri, 1997, 147-197.

COSERIU, Eugenio, “Logik der Sprache und Logik der Grammatik,” în *Formen und Funktionen. Studien zur Grammatik*, Tübingen, Max Niemeyer, 1987, 1-23.

COSERIU, Eugenio, “Über die Wortkategorien («partes orationis»),” în *Formen und Funktionen. Studien zur Grammatik*, Tübingen, Max Niemeyer, 1987, 24-44.

DI CESARE, Donatella, “Il problema logico-funzionale del linguaggio în Aristotele,” in *Logos semantikos I*, Berlin – Madrid, De Gruyter – Gredos, 1981, 21-29.

Louis Hjelmslev, “Le verbe et la phrase nominale,” în *Essais linguistiques*, Paris, Minuit, 1971, 174-200.

GUILLAUME, Gustave, “Théorie des auxiliaires et examen de faits connexes”, în *Langage et science du langage*, Université de Laval, Québec, 1994, 73-86.

MOSCAL, Dinu, “La théorie de la prédication entre logique et linguistique”, în *Philologica Jassyensia XI/1* (19), 2014, 195-206.

MOSCAL, Dinu, “Logique et grammaire dans la définition du verbe copulatif”, în *Logos & Episteme IV/1*, 2013, 31-51

PFISTER, Raimund, “Zur Geschichte der Begriffe von Subjekt und Prädikat”, în *Münchener Studien zur Sprachwissenschaft*, 35, 1976, 105-119.

Referințe suplimentare

BUYSSENS, Eric, “La nature du signe linguistique”, în *Acta linguistica* II, 1940-1941, 83-86.

DAUZAT, Albert, *Les noms de personnes. Origine et évolution*, Paris, Delagrave, 1928 [1925].

DIONISIO Trace, Τέχνη γραμματική, Testo critico e commento a cura di Giovan Battista Pecorella, Bologna, Cappelli, 1962.

FREUD, Sigmund, *Zur Auffassung der Aphasien. Eine kritische Studie*, Leipzig und Wien, Franz Deutike, 1891.

GARDINER, Alan, *The Theory of Proper Names. A Controversial Essay*, London, Oxford University Press, 1957 [1940].

GRASS, Thierry, “La traduction comme appropriation: le cas des toponymes étrangers”, în *Meta*, 51:4 (2006), 660-670.

GRASS, Thierry, *Quoi! Vous voulez traduire «Goethe»? – Essai sur la traduction des noms propres allemand-français*, Berne, Peter Lang, 2002.

GUIRAUD, Pierre, *Structures étymologiques du lexique français*, Paris, Librairie Larousse, 1967.

HILGEMANN, Klaus, “Eigennamen und semantische Strukturen”, în Friedhelm Debus, Wilfried Seibicke,

- Reader zur Namenkunde. I. Namentheorie*, Hildesheim/ Zürich/ New York, Georg Olms Verlag, 1989 [1974], 21-40.
- JONASSON, Kerstin, *Le nom propre. Construction et interprétations*, Louvain-la-Neuve, Duculot, 1994.
- KLEIBER, Georges, “Sur la définition des noms propres: une dizaine d’années après”, în M. Noailly (ed.), *Nom propre et nomination. Actes du colloque de Brest, 21-24 avril 1994*, Paris, Klincksieck, 1995, 11-36.
- LACA, Brenda, “Auxiliarisation et copularisation dans les langues romanes”, în *Revue de linguistique romane* 64, 2000, p. 427-444.
- MARTINET, André, “La double articulation linguistique”, în *Travaux du Cercle Linguistique de Copenhague* V, 1949, p. 30-37.
- MIGLIORINI, Bruno, *Dal nome proprio al nome comune*, Firenze, Leo Olschki, 1968 [1927].
- MOSCAL, Dinu, “Numele propriu la Eugenio Coseriu”, în *Anuar de Lingvistică și Istorie Literară* LV, 2016, 117-131.
- MOSCAL, Dinu, “Predicatul și problema verbului copulativ la G. Ivănescu”, în *Anuar de lingvistică și istorie literară* LIII, 2013, p. 175-184
- PEIRCE, Charles Sanders, *Opere*, a cura di Massimo A. Bonfantini, Bompiani, Milano, 2003.
- PLATON, *Kratylos*, în *Opere III*, Traducere, lămuriri preliminare și note de Simina Noica, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.
- PULGRAM, Ernst, *Theory of Names*, Berkeley, American Name Society, 1954.
- SCHÜTZEICHEL, Rudolf, “Einführung in die Familiennamenkunde”, în Max Gottschald, *Deutsche Namenkunde*, Berlin/ New York, Walter de Gruyter, 2006, 13-76.
- SØRENSEN, Holger Steen, *The Meaning of Proper Names with a Definiens Formula for Proper Names in Modern English*, Copenhagen, C.E.C. Gad Publisher, 1963.
- TUGENDHAT, Ernst, “Die sprachliche Kritik der Ontologie,” in *Das Problem der Sprache*, Hrsg. Hans-Georg Gadamer, München, Wilhelm Fink Verlag, 1967, 483-493.
- VAXELAIRE, Jean Louis, *Les noms propres. Une analyse lexicologique et historique*, Paris, Honoré Champion, 2005.
- VOLLRATH, Ernst, “Der Bezug von Logos und Zeit bei Aristoteles,” in *Das Problem der Sprache*, Hrsg. Hans-Georg Gadamer, München, Wilhelm Fink Verlag, 1967, 149-158.
- WILLEMS, Klaas, *Eigenname und Bedeutung. Ein Beitrag zur Theorie des nomen proprium*, Heidelberg, Winter, 1996.
- WILMET, Marc, “Arbitraire du signe et nom propre”, în J.L. Bénézech et al. (coord.), *Hommage à Bernard Pottier*, vol. II, Paris, Klincksieck, 1988, 833-842.
- WILMET, Marc, *Grammaire critique du français*, Louvain-la-Neuve, Duculot, 1997.

9. Coroborarea conținutului disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

- Tematica și modul de abordare corespunde exigențelor pentru nivelul ciclului doctorat.
- Gândirea critică, implicarea prin contribuții personale sunt abilități necesare în domeniu, atât la nivel de cercetare, cât la nivel didactic.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere în nota finală (%)
10.4 Curs	- expunere coerentă; - argumentare și raportare adecvată la surse; - stil științific; - contribuții personale; - respectarea normelor de redactare.	- evaluarea la nivel de conținut și formă a unei lucrări individuale, redactate pe parcursul semestrului (16.000 de semne, fără bibliografie), cu termen de predare 22.01.2027.	50%
10.5 Seminar/ Laborator	- expunere coerentă; - corelarea perspectivelor de analiză;	- evaluarea continuă a implicării și a nivelului comentariilor și interpretărilor	50%

	- comentarii și contribuții personale.	în timpul seminariilor.	
10.6 Standard minim de performanță			
Prezența la minimum 10 seminarii (din 14) și predarea în termen a lucrării (22.01.2027). Nota minimă de promovare este 5 (cinci).			

Data completării
28.09.2026

Titular de curs
CS I dr. habil. Dinu Moscal

Titular de seminar
CS I dr. habil. Dinu Moscal

Data avizării **in departament**

Director de departament
Prof. univ. dr. habil. Antonio Patraș